

Голові разової спеціалізованої вченої
ради ДФ 20.051.239
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника
доктору педагогічних наук, професору,
професору кафедри початкової освіти
та освітніх інновацій
Червінській Інні Богданівні
(76018, м. Івано-Франківськ,
вул. Шевченка, 57)

Рецензія

кандидата педагогічних наук, доцента, доцента кафедри теорії та методики
дошкільної і спеціальної освіти Карпатського національного університету
імені Василя Стефаника **Кирсти Наталії Романівни на дисертаційну
роботу Галущака Олега Володимировича «Формування
мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних
спеціальностей»**, подану на здобуття ступеня доктора філософії в галузі
знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (за
предметними спеціальностями)

Актуальність теми дослідження. Актуальність окресленої проблеми зумовлена необхідністю підготовки висококваліфікованих фахівців у галузі економіки, які володіють належним рівнем мовної компетентності як важливої складової професійної діяльності, що забезпечує їхню ефективність та конкурентоспроможність відповідно до сучасних вимог. Мовна компетентність виступає не лише ефективним засобом професійної комунікації, а й важливим показником загальної культури, освіченості особистості та її здатності до успішної інтеграції в сучасне суспільство.

Затребуваність дослідження зумовлена і сучасними вимогами до професійної підготовки фахівців, конкурентоспроможність яких визначається не лише рівнем фахових компетентностей, а й здатністю до ефективної професійної комунікації. В умовах зростання ролі ділового спілкування, ведення конструктивних переговорів, аргументованого обґрунтування професійних рішень та публічного представлення результатів діяльності особливого значення набуває сформованість професійної

мовнокомунікативної компетентності як інтегративної характеристики сучасного фахівця, що забезпечує успішність його професійної діяльності та взаємодію у професійному середовищі.

Отже, вибір дисертантом теми наукового дослідження «Формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей» є цілком виправданим, а своєчасність роботи не викликає сумніву, адже її мета полягає у розробленні та теоретичному обґрунтуванні методики та педагогічних умов формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано у контексті наукової теми кафедри фахових методик і технологій початкової освіти «Підготовка майбутніх фахівців в умовах формування загальноєвропейського освітнього простору» (№ 0110U008158), що входить до плану наукової роботи Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Тему затверджено вченою радою Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 10 від 06.12.2023 р.).

Наукова новизна отриманих результатів. Оцінюючи наукову новизну результатів дисертації, зазначимо, що О. Галушак здійснив системне дослідження наукової проблеми розроблення та реалізації методики формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей. Дисертант уточнив сутність базових понять дослідження: «комунікація», «спілкування», «професійне мовлення», «професійна комунікація», «компетентність», «мовнокомунікативна компетентність».

Автором, поданої на рецензію дисертації, науково обґрунтовано сутність поняття «формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних»; визначено та науково обґрунтовано педагогічні умови формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей (наявність позитивних емоційних стимулів у формуванні мовнокомунікативної компетентності майбутніх економістів; міждисциплінарна інтеграція лінгвістичних та фахових дисциплін у процесі підготовки майбутніх фахівців економічних спеціальностей; моделювання в освітньому процесі реальних професійних комунікативних ситуацій; забезпечення інформаційно-комунікативного середовища в освітньому процесі підготовки майбутніх економістів); визначено критерії (когнітивно-змістовий, професійно-комунікативний,

оцінно-рефлексійний) із відповідними показниками, схарактеризовано рівні сформованості мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей (високий, достатній, задовільний, низький); розроблено та апробовано лінгводидактичну модель та методику формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей (комунікативно-збагачувальний, комунікативно-діяльнісний, професійно-комунікативний та оцінно-рефлексійний етапи).

За результатами дослідження доведено ефективність, запропонованої експериментальної методики формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей.

Практичне значення отриманих результатів дослідження зумовлює можливість використання його положень та результатів задля удосконалення навчально-методичного забезпечення ОК «Українська мова (за професійним спрямуванням)» і впровадження ВК «Формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх економістів» для здобувачів економічних спеціальностей закладів вищої освіти. Висновки, отримані у роботі, можуть бути використані студентами та аспірантами в процесі виконання наукових досліджень.

Повнота викладання результатів в опублікованих працях. Результати дисертаційного дослідження пройшли апробацію на різних рівнях, про що засвідчує 10 наукових публікацій Олега Володимировича, у тому числі: 5 статей у наукових фахових виданнях України (категорії Б); 5 – матеріали і тези міжнародних та всеукраїнських конференцій, на більшості з яких результати дослідження було апробовано дисертантом особисто. Обсяг друкованих праць та їх кількість відповідають вимогам МОН України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями).

Опубліковані наукові праці за змістом відображають результати дослідження.

Робота належним чином апробована, упровадження результатів дослідження здійснено в освітній процес чотирьох закладів вищої освіти, що цілком достатньо для дослідження означеного рівня.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації та їх достовірність. Зміст дисертації охоплює основні аспекти теми дослідження. Окреслимо особливості роботи, які, на наш погляд, заслуговують схвалення.

У вступі повною мірою представлено науковий і творчий задум автора та етапи його реалізації. Заслуговує на схвальну оцінку глибина теоретичного

аналізу лінгводидактичних та психолого-педагогічних досліджень, які стали засадничими в питаннях визначення лінгводидактичного потенціалу процесу формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей.

У першому розділі дисертації – «Теоретичні засади формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей» – Олег Володимирович уточнює, коригує та доповнює зміст наукових термінів: «компетентність», «комунікація», «мовнокомунікативна компетентність».

Грунтовно дисертант підходить і до розроблення методики формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей, яку репрезентовано в другому розділі дисертації – «Експериментальна методика формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей».

У цьому розділі автор обґрунтовує сутність когнітивно-змістового, професійно-комунікативного та оцінно-рефлексійного критеріїв сформованості мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей. На увагу заслуговує виділення й обґрунтування дослідником високого, достатнього, задовільного та низького рівнів сформованості мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей.

На наш погляд, значуще місце у другому розділі посідає визначення педагогічних умов формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей, а саме: наявність позитивних емоційних стимулів у формуванні мовнокомунікативної компетентності майбутніх економістів; міждисциплінарна інтеграція лінгвістичних та фахових дисциплін у процесі підготовки майбутніх фахівців економічних спеціальностей; моделювання реальних професійних комунікативних ситуацій; забезпечення інформаційно-комунікативного середовища в освітньому процесі підготовки майбутніх економістів.

Як позитивний аспект роботи, варто відмітити, що методологічною основою проблеми формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей було визначено професійно-зорієнтований, комунікативно-діяльнісний і компетентнісний підходи.

Вагомою та вартісною з погляду теоретичного значення дослідження є лінгводидактична модель формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей (Рис. 2.2), що реалізовувалась

поетапно (комунікативно-збагачувальний, комунікативно-діяльнісний, професійно-комунікативний та оцінно-рефлексійний етапи).

Результати прикінцевого зрізу підтверджують ефективність запропонованої експериментальної методики формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей.

Відомості про дотримання академічної доброчесності. За результатами перевірки дисертаційної роботи та наукових публікацій ознак академічного плагіату, елементів фабрикацій чи фальсифікації не виявлено. Дисертант коректно посилається на власні наукові праці, дослідження інших авторів, нормативно-правові документи та інші використані джерела. Порухень принципів академічної доброчесності в роботі не встановлено.

Стиль і мова дисертації. Матеріал дисертації викладено послідовно, стиль викладання науковий, чіткій і лаконічний. В цілому дисертація є закінченою науковою роботою, що відповідає паспорту спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями).

Дискусійні положення, рекомендації та зауваження до змісту дисертації. Викладений у дисертації матеріал, його аналіз та інтерпретація, а також зроблені висновки не викликають жодних заперечень. Водночас вважаємо за доцільне висловити окремі рекомендації, які мають переважно уточнювальний характер:

1. Доцільним видається визначення міри впливу кожної із запропонованих педагогічних умов на підвищення рівня сформованості мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей. Такий підхід дав би змогу не лише підтвердити загальну ефективність запропонованого комплексу педагогічних умов, а й встановити внесок кожної з них у досягнення отриманих результатів та оцінити їхню результативність.

2. В роботі логічно представлено модель формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей. На нашу думку, доцільним було б доповнити опис авторської моделі окремим структурним блоком, який присвячено організації самостійної роботи здобувачів освіти, що дозволило б повніше розкрити механізми реалізації запропонованої моделі та особливості її практичного впровадження.

3. Позитивно вплинуло б на практичну цінність дослідження розширення переліку освітніх компонентів навчального плану підготовки

фахівців економічних спеціальностей, потенціал яких може бути використаний для формування мовнокомунікативної компетентності.

4. У тексті дисертації трапляються окремі граматичні та стилістичні неточності, які не впливають на зміст, наукову цінність і загальне позитивне враження від роботи.

Висловлені зауваження і побажання мають рекомендаційний характер і не знижують загальної цінності роботи. Опрацювання змісту дисертації дає змогу констатувати, що поставлені завдання дослідження реалізовано, а отримані наукові результати логічно, послідовно та повною мірою представлено у розділах дисертації.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Галушак Олега Володимировича є оригінальною, завершеною науковою працею, характеризується важливими для педагогічної теорії і практики результатами, аргументованими висновками, відображає високий фаховий рівень підготовки здобувача та його сформованість як науковця.

Дисертація «Формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей» відповідає вимогам наказу Міністерства науки і освіти України за № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами), а її автор – Галушак Олег Володимирович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) галузі знань 01 Освіта / Педагогіка.

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики
дошкільної і спеціальної освіти
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника

Наталія КИРСТА